

UNIVERSITATEA „BABEȘ-BOLYAI” CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE ISTORIE ȘI FILOSOFIE
ȘCOALA DOCTORALĂ „ISTORIE. CIVILIZAȚIE. CULTURĂ”

CRONOLOGIA ABSOLUTĂ A EPOCII BRONZULUI ÎN TRANSILVANIA

Rezumat

CONDUCĂTOR ȘTIINȚIFIC:

prof. univ. dr. Florin DRAȘOVEAN

CANDIDAT:

Dana-Alexandra VALEA

CLUJ-NAPOCA

2025

CUPRINS

INTRODUCERE.....	5
CADRUL GEOGRAFIC.....	8
I. ISTORICUL CERCETĂRIILOR.....	10
1.1 METODA RADIOCARBON.....	10
1.2 EPOCA BRONZULUI ÎN TRANSILVANIA.....	12
II. DATAREA CU RADIOCARBON C14.....	14
2.1 PRINCIPIILE DATĂRII CU RADIOCARBON C14.....	17
2.2 ACCELERATOR MASS SPECTROMETRY (AMS).....	23
2.3 METODA BAYESIANĂ.....	26
2.4 TIPURI DE MATERIALE FOLOSITE PENTRU DATARE.....	30
2.4.1 Lemn.....	36
2.4.2 Plante.....	39
2.4.3 Oase.....	40
2.5 CONTAMINANȚI.....	45
III. CRONOLOGIA ABSOLUTĂ A EPOCII BRONZULUI ÎN TRANSILVANIA.....	48
3.1 BRONZ TIMPURIU (circa 3550/3500-2100 BC).....	53
3.1.1 Cultura Coțofeni.....	58
3.1.2 Cultura Schnekenberg.....	71
3.1.3 Grupul Copăceni – Șoimuș.....	75
3.1.4 Grupul Jigodin.....	88
3.1.5 Grupul Iernut.....	96
3.2 BRONZ MIJLOCIU (circa 2150/2100–1650/1600 BC).....	105
3.2.1 Cultura Wietenberg.....	105
3.2.2 Complexe arheologice inedite: prezentare, analiză și datare absolută.....	124
3.3 BRONZ TÂRZIU (circa 1650/1600–1250/1200 BC).....	157
3.3.1 Cultura Noua.....	160
3.3.2 Grupul Deva-Bădeni.....	168
3.3.3 Grupul Lăpuș.....	173

3.4	PRIMA EPOCĂ A FIERULUI.....	181
	CONCLUZII.....	193
	BIBLIOGRAFIE.....	197
	PLANȘE.....	226

Cuvinte cheie:

Epoca bronzului, radiocarbon C14, datare radiocarbon, datare absolută, Transilvania, AMS, modelare bayesiană, bronz timpuriu, cultura Coțofeni, cultura Schneckenberg, grupul Copăceni, grupul Jigodin, grupul Iernut, bronz mijlociu, cultura Wietenberg, bronz târziu, cultura Noua, grupul Deva-Bădeni, grupul Lăpuș, prima epocă a fierului, cultura Gáva.

INTRODUCERE

Stabilirea unei cronologii absolute pentru epoca bronzului din Transilvania este o provocare majoră pentru arheologia preistorică din România. Regiunea, dens populată, cu o stratigrafie complexă și variată, necesită repere temporale ferme pentru o interpretare coerentă a evoluției culturale.

Până de curând, cronologia s-a bazat pe datarea relativă (tipologie ceramică, stratigrafie), dar a fost necesară și introducerea metodei C14, care a permis corelarea descoperirilor arheologice cu ani calendaristici, oferind un cadru nou de interpretare. Această lucrare urmărește construirea unei cronologii absolute a epocii bronzului în Transilvania, prin analiza datărilor radiocarbon disponibile, completată de trei noi date C14. Prin modelarea bayesiană a secvențelor cronologice, lucrarea rafinează datarea și reduce marjele de eroare, integrând informația culturală și stratigrafică.

METODOLOGIE

Din punct de vedere metodologic, după o succintă prezentare a cadrului geografic, lucrarea oferă o detaliere a principiilor fundamentale ale metodei de datare cu radiocarbon, care implică mai mulți pași esențiali: prelevarea riguroasă a mostrelor din contextul arheologic, identificarea și izolarea materialelor organice adecvate (principalele materiale sunt oasele, lemnul, cărbunele și, mai rar, semințele), tratarea chimică riguroasă a acestora pentru eliminarea contaminanților și pregătirea probelor pentru analiza propriu-zisă. Tehnologia utilizată predominant în această lucrare este Accelerator Mass Spectrometry (AMS), care permite analiza unor probe foarte mici (miligrame sau micrograme) cu precizie ridicată și marje de eroare reduse.

Nucleul studiului este reprezentat de prezentarea conținutului cultural și a cronologiei absolute a principalelor etape ale epocii bronzului: Bronzul Timpuriu (culturile Coțofeni, Schneckenberg, grupurile Copăceni-Șoimuș, Jigodin și Iernut), Bronzul Mijlociu (cultura Wietenberg) și Bronzul Târziu (caracterizat de cultura Noua și grupurile Deva-Bădeni și Lăpuș). În ultima parte a studiului, înaintea concluziilor, a fost inclusă și o scurtă prezentare a culturii Gáva, a cărei apariție marchează tranziția de la sfârșitul epocii bronzului la începutul epocii fierului. De fiecare dată când au fost obținute rezultate concludente, a fost inclusă și o prelucrare bayesiană a datărilor absolute, adesea pentru prima dată în analiza respectivelor culturi. Astfel, această cercetare nu doar actualizează perspectiva asupra succesiunii culturale și a interacțiunilor dintre comunitățile preistorice, ci susține reconstrucția unei imagini mai articulate a evoluției cronologice din epoca bronzului în întregul său.

Pentru fundamentarea temei abordate, lucrarea integrează trei noi date C14, însoțite de descrierea detaliată a contextelor arheologice din care provin. Aceste date au fost obținute în baza protocolului de colaborare dintre Muzeului Național de Istorie a Transilvaniei și Institutul Național de Fizică și Inginerie Nucleară „Horia Hulubei” (IFIN-HH). Două probe provin din situl de la Sânpaul – *Usturiș*, încadrate în faza Wietenberg IIIb, iar a treia probă provine din situl 11A de la Nădășelu și a fost încadrată în faza Wietenberg IIIa.

PREZENTAREA SINTETICĂ A CAPITOLELOR TEZEI DE DOCTORAT

Structura tezei include **trei capitole principale**, alături de Introducere, Cadrul geografic și Concluzii, acestea din urmă nefiind numerotate.

Capitolul I este dedicat fundamentării teoretice și metodologice a cercetării. Acesta prezintă, într-o primă parte, principalele repere privind istoricul metodei de datare cu radiocarbon și impactul acesteia asupra arheologiei preistorice. În continuare, este sintetizată evoluția cercetărilor privind epoca bronzului din Transilvania, de la primele încercări de organizare cronologică (bazate pe tipologie și stratigrafie) până la tendințele recente de utilizare a datărilor absolute și a instrumentelor statistice moderne. În cadrul lucrării a fost analizată bibliografia de specialitate relevantă pentru fiecare etapă cronologică a epocii bronzului, fiind integrate atât contribuții românești, cât și internaționale.

Deși cercetările asupra epocii bronzului în Transilvania au o tradiție solidă și au produs un volum semnificativ de date arheologice, cronologia generală a perioadei a rămas, până recent, în mare parte relativă, dependentă de analogii formale și de secvențe stratigrafice locale. Lipsa unui sistem coerent de datare absolută a împiedicat corelarea culturilor transilvănene cu cele din regiunile învecinate și integrarea acestora într-un cadru cronologic pan-european.

În ultimii ani, progresele tehnice și colaborările interdisciplinare au permis reevaluarea cronologiei epocii bronzului prin testarea directă a materialelor provenite din contexte arheologice bine documentate. Prezenta lucrare se înscrie în această direcție, urmărind trecerea de la o cronologie relativă la una absolută, validată statistic și calibrată pe baza curbelor dendrocronologice. De asemenea, au fost valorificate date radiocarbon publicate anterior, care au fost reinterpretate în cadrul unei metodologii actualizate, alături de noi rezultate obținute în cadrul colaborării cu instituții de cercetare specializate.

Capitolul II este dedicat cadrului metodologic al cercetării, cu accent pe integrarea datărilor radiocarbon (C14) într-o abordare coerentă, necesară pentru atingerea obiectivului principal al lucrării – stabilirea unei cronologii absolute a epocii bronzului în Transilvania. Fără a urmări o analiză tehnică exhaustivă, capitolul oferă o sinteză a principalelor concepte și etape implicate în procesul de datare, esențială pentru înțelegerea interpretărilor propuse.

Metoda C14, fundamentată de Willard Libby, se bazează pe măsurarea izotopului radioactiv de carbon rămas într-un material organic după încetarea schimbului cu atmosfera. Rezultatele, exprimate în ani BP (Before Present, cu anul 1950 ca reper), sunt ulterior calibrate folosind curbe dendrocronologice pentru obținerea unor date calendaristice (cal BC/AD).

Selecția materialelor este esențială pentru acuratețea datării. Cele mai frecvent utilizate sunt oasele, lemnul, cărbunele și, ocazional, semințele, fiecare cu caracteristici și limitări proprii – de exemplu, lemnul provenit din arbori bătrâni poate genera erori semnificative (așa-numitul „efect al lemnului vechi”).

Pentru rafinarea interpretărilor, acolo unde datele și contextul o permit, a fost aplicată modelarea bayesiană. Această metodă permite delimitarea mai precisă a intervalelor cronologice relevante pentru culturile analizate, însă eficiența ei depinde de calitatea și coerența contextelor arheologice disponibile.

Capitolul III. Împărțirea preistoriei în epoci distincte este o convenție bazată pe o multitudine de factori, fiind supusă unor revizuri continue. Dacă inițial aceste perioade erau

definite în funcție de materialele predominante utilizate pentru confecționarea uneltelor și armelor, astăzi sunt avute în vedere și alte criterii, precum schimbările economice, structura așezărilor și practicile funerare. Sistemul cronologic folosit în lucrarea este cel propus de M. Rotea și anume un sistem tripartit de împărțire al epocii bronzului: timpuriu, mijlociu și târziu. Aceștia i-au fost aduse doar nuanțări, determinate de datele inedite prezentate pentru faza a III-a a culturii Wietenberg. Suplimentar, a fost introdusă o modelare bayesiană a datelor (unde a fost posibil și cu anumite limitări determinate de calitatea setului analizat), care a fost încorporată în cadrul propunerilor deja existente.

Pentru Bronzul Timpuriu, caracterizat de o mare diversitate culturală (Coțofeni, Schneckenberg, Copăceni-Șoimuș, Jigodin, Iernut), dificultățile au fost legate de caracterul fragmentar al descoperirilor și numărul limitat de datări absolute. Totuși, prin corelarea datelor disponibile și aplicarea modelelor statistice, au fost obținute repere mai clare privind tranziția de la epoca eneolitică la începutul epocii bronzului.

Cultura Coțofeni este reprezentată printr-un număr semnificativ de datări radiocarbon provenite din contexte variate, ceea ce a permis stabilirea unui interval cronologic general cuprins între cca. 3550/3500 și 2800 BC. Modelarea bayesiană a susținut această încadrare, indicând o medie situată în jurul anului 3420 cal BC pentru debutul culturii. În absența unor probe certe pentru faza Coțofeni I, aceste date trebuie privite ca orientative.

Pentru cultura Schneckenberg, intervalul de funcționare a fost confirmat între cca. 2850–2550 BC, evidențiind o suprapunere cu fazele finale ale culturii Coțofeni. Grupurile Copăceni și Jigodin, analizate printr-un set de datări absolute și corelate tipologic, au fost plasate în intervalul 2800–2200 BC, respectiv 2500–2200 BC. Grupul Șoimuș, fără datări proprii, a fost considerat paralel cronologic cu Copăceni, având o evoluție estimată între 2800 și 2200 BC.

Pentru descoperirile de tip Iernut nu au fost disponibile datări absolute certe, însă poziționarea lor cronologică este estimată între finalul grupului Copăceni și debutul culturii Wietenberg.

Perioada mijlocie a epocii bronzului în Transilvania este dominată de cultura Wietenberg, una dintre cele mai bine conturate și studiate entități preistorice din regiune. Această cultură se remarcă printr-o distribuție geografică extinsă, ceramică decorată elaborat, structuri de habitat bine organizate și o rețea amplă de interacțiuni, ce depășesc spațiul intracarpatic. Cultura Wietenberg este împărțită în patru faze distincte. Primele trei faze aparțin

bronzului mijlociu (circa 2150/2100–1650/1600 BC), iar cea de-a patra este atribuită bronzului târziu Ia (circa 1650/1600–1550/1500 BC). În această secțiune sunt prezentate și noile date radiocarbon C14 publicate în această lucrare, împreună cu contextele arheologice din care au fost prelevate probele, precum și cu descrierile contextelor și a inventarului ceramic.

Cu toate acestea, un număr semnificativ de probe C14 nu pot fi corelate cu precizie cu fazele sau subfazele culturii Wietenberg, fie din cauza lipsei unor contexte stratigrafice bine definite, fie din cauza confuziilor de atribuire culturală (ex. suprapuneri cu niveluri aparținând grupului Deva-Bădeni). De asemenea, există o vizibilă subreprezentare a probelor atribuite fazei Ia – o situație similară cu ceea ce s-a observat în cazul culturii Coțofeni (faza Ia) sau al culturii Noua (faza II). Tocmai de aceea, lucrarea propune o evaluare critică a probelor utilizate și susține importanța aplicării unor criterii stricte de selecție în viitoarele cercetări.

Bronzul Târziu în Transilvania marchează o etapă de tranziție profundă, caracterizată prin transformări în structura culturală, sistemele de așezare și rețelele de interacțiune ale comunităților preistorice. Analiza s-a concentrat asupra a trei entități culturale principale: cultura Noua, grupul Deva-Bădeni și grupul Lăpuș, acestea reprezentând repere importante pentru înțelegerea sfârșitului epocii bronzului și a tranziției către epoca fierului.

Cultura Noua, una dintre cele mai răspândite culturi ale Bronzului Târziu în spațiul est-carpatic, a fost analizată pe baza unui set de datări radiocarbon completate prin modelare bayesiană. Rezultatele au permis conturarea unei secvențe cronologice coerente, plasând începutul culturii în jurul anului 1540 cal BC și finalul în preajma anului 1235 cal BC. Grupul Deva-Bădeni, contemporan și parțial suprapus cronologic cu Noua, se remarcă prin trăsături culturale distincte, reflectate în particularitățile ceramicii, ale așezărilor și ale ritualurilor funerare. Intervalele obținute prin datare radiocarbon indică o evoluție sincronă cu Noua, dar cu caracteristici regionale proprii. Grupul Lăpuș, asociat celei de-a doua faze a Bronzului Târziu (cca. 1450/1400–1200 BC), este tratat în mod succint, din cauza lipsei unui *corpus* de datări C14 bine reprezentat în Transilvania. În absența unor noi rezultate absolute, reperele cronologice din literatura de specialitate sunt utilizate ca puncte de orientare provizorii.

Deși obiectivul principal al lucrării a fost delimitarea cronologică a epocii bronzului în Transilvania, a fost inclusă și o scurtă analiză a culturii Gáva, având în vedere rolul său esențial în tranziția către prima epocă a fierului. Această cultură, cu o identitate distinctă, este asociată cu transformări notabile în organizarea socială, tehnologie și ideologia funerară, care o

diferențiază clar de manifestările culturale anterioare ale Bronzului Târziu. Pe baza datărilor radiocarbon disponibile, cultura Gáva a fost încadrată într-un interval cronologic general cuprins între cca. 1250/1200 și 850/800 BC. Modelările bayesiene efectuate au susținut această încadrare, indicând un debut în jurul anului 1230 cal BC și un final estimat în jurul lui 870 cal BC.

CONCLUZII

Lucrarea de față a urmărit construirea unei cronologii absolute pentru epoca bronzului din Transilvania, prin integrarea datărilor radiocarbon disponibile, publicarea a trei noi rezultate C14 și aplicarea modelării bayesiene, cu scopul de a rafina interpretările cronologice existente. Această abordare a facilitat tranziția, inspirată de realizările cercetărilor anterioare, de la o perspectivă relativă și fragmentară asupra succesiunii culturale, către o reconstrucție temporală mai riguroasă și fundamentată statistic a principalelor etape și culturi ale epocii bronzului.

Contribuția adusă de această cercetare constă atât în oferirea unor repere cronologice mai clare, cât și în articularea unei metodologii de analiză care poate sta la baza unor demersuri viitoare similare. Lucrarea funcționează astfel ca un instrument util în stabilirea unei cronologii mai precise, dar și ca o punte între diverse abordări arheologice – tradiționale și moderne – contribuind la o înțelegere mai profundă a evoluției sociale și culturale din Transilvania preistorică. Rezultatele obținute au implicații nu doar pentru delimitarea cronologiei regionale, ci și pentru contextualizarea acesteia la nivel macro-regional și pan-european.

Lucrarea subliniază rolul strategic al Transilvaniei ca centru nodal în rețelele culturale și economice din epoca bronzului. Prin clarificarea unor aspecte ale cronologiei absolute, se facilitează compararea și sincronizarea evoluțiilor culturale din Transilvania cu cele din alte regiuni europene, evidențiind importanța acestei zone în cadrul studiilor comparative de anvergură.

BIBLIOGRAFIE

Abrudeanu et alii 2025

Abrudeanu, Marioara, Simion, Corina, Ilie, Maria, Ispas, Elena, Marin, Maria Loredana, Mirea, Dragoș, Olteanu, Dan, Mănăilescu, Cristian, Petre, Alexandru, Negrea, Denis, Moga, Sorin, Mariș, Izabela, Grecu, Dorin, Gârbea, Gheorghe, Finta, Flavio, Petrescu, Mircea, *Radiocarbon Dating of Mortar Fragments from the Fresco of a Romanian Monastery: A Field Study*, în *Materials*, 18, 1149, 2025, pp. 1-26.

Andrițoiu 1983

Andrițoiu, Ioan, *Contribuții la cunoașterea culturii Coțofeni în sudul Transilvaniei*, în *Studia Antiqua et Archaeologica*, vol. I, 1983, pp. 44-51.

Andrițoiu 1992

Andrițoiu, Ioan, *Civilizația tracilor din sud-vestul Transilvaniei în epoca bronzului*, București, 1992.

Anthony 2021

Anthony, David, *Early Yamnaya chronology & origins from an archaeological perspective*, în Heyd, Volker, Kulcsár, Gabriella, Preda-Bălănică, Bianca, (eds.) *YAMNAYA INTERACTIONS Proceedings of the International Workshop held in Helsinki, 25–26 April 2019*, *Archaeolingua*, Budapesta, 2021, pp. 15-45.

Bader 1978

Bader, Tiberiu, *Epoca bronzului în nord-vestul Transilvaniei*, București, 1978.

Baral et alii 2024

Baral, Dipak, Budhathoki, Sujan, Bhattarai, Ajaya, Chaudhary, Narendra, *Revolutionizing Age Determination: Theoretical Insights into Radiocarbon (14C) Dating*, în *Contemporary Research: An Interdisciplinary Academic Journal*, vol. 7 (2), 2024, pp. 77-95.

Băjenaru 2014

Băjenaru, Radu, *Sfârșitul Bronzului timpuriu în regiunea dintre Carpați și Dunăre*, Cluj-Napoca, 2014.

Bălan et alii 2014

Bălan, Gabriel, Quinn, Colin, Hodgins, Gregory, *Contextul cultural și cronologic al necropolei de la Sebeș – Între răstoace*, în Fântâneau, Cristinel, Bălan, Gabriel, Popa, Silviu, Tentiș, Daniel, *Necropola din epoca bronzului de la Sebeș*, Editura Istros a Muzeului Brăilei "Carol I", Brăila, 2014, pp. 167-190.

- Bălan et alii 2016** Bălan, Gabriel, Quinn, Colin, Hodgins, Gregory, *The Wietenberg Culture: periodization and chronology*, în *Dacia* N.S. 60, 2016, pp. 67-92.
- Bălan, Quinn, 2014** Bălan, Gabriel, Quinn, Colin, *Radiocarbon data of funerary discoveries from Middle Bronze Age settlement at Micești-Cigaș (Alba County, Romania)*, în Mihai Gligor (ed.), *Anales Universitatis Apulensis. Series Historica* 18(II), *Archaeoethanatology: An Interdisciplinary Approach on Death from Prehistory to the Middle Ages*, Editura Mega, Cluj-Napoca, pp. 119-126.
- Berciu 1939** Berciu, Dumitru, *Arheologia preistorică a Olteniei*, Editura Ramuri, Craiova 1939.
- Berecki 2016** Berecki, Sándor, *The Bronze Age site from Luduș*, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2016.
- Berecki, Balázs 2011** Berecki, Sándor, Balázs, Áldor, Csaba, *Discoveries Belonging to the Schneckenberg Culture from Șincai, Transylvania*, în Berecki, Sándor, Németh, Rita E., Rezi, Botond (eds.), *Bronze Age Rites and Rituals in the Carpathian Basin, Proceedings of the International Colloquium from Târgu Mureș*, 8-10 October 2010, Târgu Mureș, 2011, pp. 59-76.
- Bereteu, Rotea 2022** Bereteu, Dinu, Rotea, Mihai, *Grupul Copăceni II*, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2022.
- Bereteu, Rotea 2023** Bereteu, Dinu, Rotea, Mihai, *Așezarea fortificată din perioada târzie a epocii bronzului de la Șigău (județul Cluj)*, în *Revista Bistriței*, XXXVII, 2023, pp. 72-77.
- Bichir 1962** Bichir, Gheorghe, *Beitrag zur Kenntnis der frühen Bronzezeit im südöstlichen Transsilvanien und in der Moldau (im Lichte der Grabungen von Cuculata und Mândrisca)*, în *Dacia - Revue d'archéologie et d'histoire ancienne*, 6, 1962, pp. 87-114.
- Boroffka 1994** Boroffka Nikolaus, *Die Wietenberg-Kultur. Ein Beitrag zur Erforschung der Bronzezeit in Südosteuropa*, în *Universitätsforschungen zur Prähistorischen Archäologie* 19, Bonn, 1994.

- Boroneaț 2020** Boroneaț, Adina, *Locuirea Coțofeni de la Cuina Turcului-Dubova. O nouă imagine*, în *Acta Musei Tutovens* XVI, 2020, pp. 20-53.
- Bowman 1995** Bowman, Sheridan, *Radiocarbon dating (Interpreting the past)*, British Museum Press, 1995.
- Bowman et alii 1995** Bowman Sheridan, Leese MN, *Radiocarbon calibration: current issues*, în *American Journal of Archaeology*, 99/1, 1995, pp. 102-125.
- Bronk et alii 1995** Bronk Ramsey, Cristopher, *Radiocarbon calibration and analysis of stratigraphy: the OxCal program*, în *Radiocarbon*, 37/2, 1995, pp. 425-430.
- Buck et alii 1991** Buck, Caitlin, Kenworthy, James, Litton, Clifford, Smith Adrian, *Combining archaeological and radiocarbon information: a Bayesian approach to calibration*, în *Antiquity*, 65/249, pp. 808-821.
- Buck et alii 1992** Buck, Caitlin, Litton, Clifford, Smith Adrian, *Calibration of radiocarbon results pertaining to related archaeological events*, în *Journal of Archaeological Science*, 19/5, 1992, pp. 497-512.
- Buck et alii 1994** Buck, Caitlin, Litton, Clifford, Scott Marian, *Making the most of radiocarbon dating: some statistical considerations*, în *Antiquity*, 68/259, 1994, pp. 252-263.
- Buck et alii 1996** Buck, Caitlin, Cavanagh, William, Litton, Clifford, *Bayesian Approach to Interpreting Archaeological Data*, Editura John Wiley & Sons Ltd, Chichester, 1996.
- Buck et alii 1999** Buck, Caitlin, Christen, Andrés, James Gary, *BCal: an on-line Bayesian radiocarbon calibration tool*, în *Internet Archaeology*, 7, 1999.
- Buzea 2018** Buzea, Dan Lucian, *Raport preliminar asupra experimentelor arheologice desfășurate la Beclean – Băile Figa jud. Bistrița-Năsăud, 2017–2018. Utilizarea "troacelor" și instalațiilor din lemn în procesul de extragere și exploatare a surselor de sare, slatină și nămol sărat (I)*, în *Angvstia*, 22, 2018, pp. 9-136.
- Cavruc 1998** Cavruc, Valerii, *Repertoriul arheologic al județului Covasna*, Sfântu-Gheorghe, 1998.

- Cavruc 2004** Cavruc, Valerii, *Câteva precizari privind perioada timpurie a epocii bronzului din sud-estul Transilvaniei*, în *Acta Musei Petrodavensis*, XXIII, 2004, pp. 265-275.
- Cavruc et alii 2014** Cavruc (Kavruk), Valerii, Buzea, Dan, A., Mateş, R. Munteanu, D. Garvăn, C. Beldiman, Björn Briewig, *Şoimeni – Ciomortan, Com. Păuleni-Ciuc, Jud. Harghita. Punct: Dâmbul Cetăţii*, în, *Cronica Cercetărilor Arheologice din România. Campania 2013. A XLVIII-a Sesiune Naţională de Rapoarte Arheologice*, Oradea, 5-7 Iunie 2013, Bucureşti, 2014, pp. 126-128.
- Cavruc et alii 2019** Cavruc (Kavruk), Valerii, Ştefan, Dan, Alexianu, Marius, Vasilache, Viorica, *A salt production site at Gherla – Valea Sărată (Transylvania). Preliminary report*, în *Studia Antiqua et Archaeologica*, 25, 2019, pp. 17-47.
- Cavruc et alii 2022** Cavruc (Kavruk), Valerii, Buzea, Dan, Puskás, József, Ştefan, Dan, *The Păuleni-Ciuc – Dâmbul Cetăţii fortified site at the Crossroads of trans-mountain Connection Routes: The Dynamics of Cultural Diversity. Interplay, Ritualand Power in the Southeast Carpathian Region from ca. 4500 BC to 350 AD*, în: Sîrbu, Valeriu, Ştefan, Dan, Ştefan, Maria-Magdalena (eds), *Hidden Landscapes. The Lost Roads, Borders and Battlefields of the Southeastern Carpathians*. Târgovişte, 2022, pp. 97-150.
- Cavruc, Harding 2010** Cavruc, Valerii, Harding, Anthony, *Cercetările privind exploatarea sării în nord-estul Transilvaniei (2006-2010). Raport preliminar*, în *Angvstia*, 14, 2010, Arheologie, pag. 165-244.
- Chidioşan 1974** Chidioşan, Nicolae, *Sincronismele apusene ale culturii Wietenberg stabilize pe baza importurilor ceramice*, în *Crisia*, IV, 1974, pp. 153-176.
- Chidioşan 1980** Chidioşan, Nicolae, *Contribuţii la istoria tracilor din nord-vestul României. Aşezarea Wietenberg de la Derşida*, Oradea, 1980.
- Christen 1994** Christen, Andrés, *Summarizing a set of radiocarbon determinations: a robust approach*, în *Applied Statistics* 43/3, 1994, pp. 489-503.

- Christen et alii 1995** Christen, Andrés, Clymo, Richard, Litton, Clifford, *A Bayesian approach to the use of 14C dates in the estimation of the age of peat*, în *Radiocarbon*, 37/2, 1995 pp. 431-441.
- Ciugudean 1988** Ciugudean, Horia, *Interferențe culturale în spațiul nord-tracic la sfârșitul epocii bronzului*, în *Symposia Thracologica*, nr. 6, 1988, pp. 50-58.
- Ciugudean 1994** Ciugudean, Horia, *The Hallstatt A Period in Central Transylvania*, în *Ephemeris Napocensis*, 4, 1994, pp. 139-155.
- Ciugudean 1996** Ciugudean, Horia, *Epoca timpurie a bronzului în centrul și sud-vestul Transilvaniei*, București, 1996.
- Ciugudean 1997** Ciugudean, Horia, *Cercetări privind epoca bronzului și prima vârstă a fierului în Transilvania*, Bibliotheca Musei Apulensis, 7, Muzeul Național al Unirii, Alba Iulia, 1997.
- Ciugudean 2000** Ciugudean, Horia, *Eneoliticul final în Transilvania și Banat. Cultura Coțofeni*, Timișoara, 2000.
- Ciugudean 2010** Ciugudean Horia, *The Late Bronze Age in Transylvania*, în *Studii și Comunicări XXVI / I*, Satu Mare, 2010, pp. 157-203.
- Ciugudean 2011** Ciugudean, Horia, *Periodizarea culturii Gáva în Transilvania în lumina noilor cercetări*, în *Apulum*, 48, 2011, pp. 69-102.
- Ciugudean 2011a** Ciugudean Horia, *Mounds and Mountains: Burial Rituals in Early Bronze Age Transylvania*, în Berecki, Sándor, Németh, Rita E., Rezi, Botond (eds.), *Bronze Age Rites and Rituals in the Carpathian Basin. Proceedings of the International Colloquium from Târgu Mureș, 8-10 October 2010*, BMM, IV, Târgu Mureș, 2011, pp. 21-57.
- Ciugudean 2012** Ciugudean, Horia, *The chronology of the Gáva culture in Transylvania*, în *Peregrinationes archaeologicae in Asia et Europa Joanni Chochorowski dedicatae*, Kraków 2012, X–XX, pp. 107-121.
- Ciugudean 2015** Ciugudean, Horia, *Contacte între cultura Amforelor Sferice și comunitățile Coțofeni în spațiul transilvan*, în *Buridava*, XII, 1, 2015, pp. 164-175.

- Ciugudean 2021** Ciugudean, Horia, *Epoca bronzului în Transilvania: o privire de ansamblu*, în *Apulum*, LVIII, 2021, pp. 55-97.
- Ciugudean et alii 2006** Ciugudean, Horia, Aldea, Ioan Alin, Georgescu, Adrian, *Depozitul de bronzuri de la Dipșa*, în *Bibliotheca Brukenthal*, vol. 5, Editura Muzeului Național Brukenthal, Sibiu, 2006.
- Ciugudean et alii 2019** Ciugudean, Horia, Uhner, Claes, Quinn, Colin, Bălan, Gabriel, Oargă, Ovidiu, Bolog, Adrian, Balteș, Gabriel, *După 25 de ani: grupul Cugir-Band în lumina noilor cercetări*, în *Apulum*, 56, 2019, pp. 89-130.
- Ciugudean et alii 2022** Ciugudean, Horia, Quinn, Colin, Uhnér, Claes, *Considerații privind evoluția culturii Coțofeni în lumina noilor date radiocarbon*, în *Apulum*, LIX, 2022, pp. 23-53.
- Ciugudean, Aldea 2005** Ciugudean, Horia, Aldea, Ioan Alin, *Der erste Depotfund von Cugir, Kr. Alba und seine Beziehungen zu den spätbronzezeitlichen Kulturphänomenen Siebenbürgens*, în *Bronzefunde aus Rumänien II – Descoperiri de bronzuri din România*, Bistrița, 2005, pp. 95-132.
- Ciugudean, Quinn 2015** Ciugudean, Horia, Quinn, Colin P., *The End of the Wietenberg Culture in the Light of New 14C Dates and its Chronological Relation Towards the Noua Culture*, în *Bronze Age Chronology in the Carpathian Basin*, Bibliotheca Musei Marisiensis, Seria Archaeologica, vol. 1, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2015, pp. 147-178.
- Ciută et alii 2021** Ciută, Marius-Mihai, Quinn, Colin, Totoianu, Radu V., *Radiocarbon data of funerary discoveries from Middle Bronze Age in the Mureș Valley: The Wietenberg cemetery from Limba-Oarda de Jos (Alba County, Romania)*, în *Journal of Ancient History and Archaeology*, vol. 8, nr. 2, 2021, pp. 75-83.
- Costea et alii 2006** Costea, Florea, Bălos, Adrian, Savu, Lucia, Ardevan, Radu, Ursuțiu, Lucian, Ursuțiu, Adrian, *Augustin – Tipia Ormenișului, județul Brașov. Monografie arheologică (I)*, Editura Universității „Transilvania”, Brașov, 2006.
- Csók et alii 2021** Csók, Zsolt, Mărginean, Florin, Keve, László, Iegar, Diana, Tivadar, Marisa-Felicia, *Raport de cercetare arheologică preventivă. Nădășelu, Sit II A*, Cluj Napoca, 2021.

- Cupcea et alii 2019** Cupcea, George, Rusu-Bolindeț, Viorica, Petiș, Ioniță, Onofrei, Cosmin, *A sanctuary of Silvanus in the rural territory of Napoca*, în *Acta Musei Napocensis*, 56/1, 2019, pp. 147-197.
- Currie 2004** Currie, Lloyd, *The remarkable metrological history of radiocarbon dating [II]*, în *Journal of Research of the National Institute of Standards and Technology*, 109(2), 2004, pp. 185-214.
- Daróczi et alii 2022** Daróczi, Tibor-Tamás, Rotea, Mihai, Comșa, Alexandra, Olsen, Jesper, *Radiocarbon dating the Bronze Age burial grounds of Dumbrăvița – “Stricata” and Tureni – “La furci” from the Eastern Carpathian Basin*, în FABER, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2022, pp. 41-57.
- Diaconescu 2020** Diaconescu, Dragoș, *Step by Steppe. Yamnaya culture in Transylvania*, în *Praehistorische Zeitschrift*, 95, 1, 2020, pp. 17–47.
- Diaconescu, Tincu 2016** Diaconescu, Dragoș, Tincu, Sorin, *Considerații arheologice privind necropola tumulara de la Silvașu de Jos – Dealu Țapului (oraș Hațeg, jud. Hunedoara)*, în *Analele Banatului*, XXIV, 2016, pp. 107-141.
- Dietrich 2011** Dietrich, Laura, Dietrich, Oliver, *Wietenberg ohne Mykene? Gedanken zu Herkunft und Bedeutung der Keramikverzierung der Wietenberg- Kultur*, în *Praehistorische Zeitschrift*, 86, 1, 2011, pp. 67-84.
- Dietrich 2012** Dietrich, Laura, *Was sind die “Aschehügel” der Noua-Kultur? Das Beispiel aus Rotbav (Südostsiebenbürgen)*, în: Heske, I., Horejs, B., (eds.), *Bronzezeitliche Identitäten und Objekte*. Bonn, 2012, pp. 207-217.
- Dietrich 2013** Dietrich, Laura, *Visible workshops for invisible commodities. Leatherworking in the Late Bronze Age Noua culture’s ashmounds*, în Ailincăi, S. C., Țârlea, A., Micu, C. (eds), *Lower Danube Prehistory. 50 years of excavations at Babadag (1962-2012)*, Brăila, 2013, pp. 227-246.
- Dietrich 2014** Dietrich Laura, *Die mittlere und späte Bronzezeit und die ältere Eisenzeit in Südostsiebenbürgen aufgrund der Siedlung von Rotbav*, Universitätsforschungen zur prähistorischen Archäologie 248, Bonn, 2014.

- Draşovean, Rotea 1986** Draşovean, Florin, Rotea, Mihai, *Aşezarea neolitică de la Şoimuş. Contribuţii la problemele neoliticului târziu din sud-vestul Transilvaniei*, în *Apulum* XXIII, 1986, pp. 9-24.
- Dumitraşcu 1971** Dumitraşcu, Sever, Togan, George, *Săpăturile arheologice de la Boarta – „Cetăţuie” (jud. Sibiu)*, în *Acta MN*, VIII, pp. 423-437.
- Dumitraşcu 1972** Dumitraşcu, Sever, *Mormintele Coţofeni de incinerare descoperite la Medieşul Aurit*, în *Studii şi Comunicări*, Satu Mare, 1972, pp. 53-62.
- Dumitrescu 1960** Dumitrescu, Vladimir, *La plus ancienne tombe à incinération trouvée en R.P.R.*, în *Dacia*, N.S. IV, pp. 69-88.
- Florescu 1992** Florescu, Adrian C., *Repertoriul Culturii Noua-Coslogeni din România. Aşezări şi necropole*, în *Cultură şi civilizaţie la Dunărea de Jos*, IX, Călăraşi 1991.
- Frânculeasa 2020** Frânculeasa, Alin, *Earthen burial mounds and the Coţofeni Culture south of the Carpathians. The archaeological research in Ariceştii-Rahivani – Movila pe Răzoare*, în *Ziridava*, 34, 2020, pp. 35-89.
- Gaiu, 2009** Gaiu, Corneliu, *Cronica Cercetărilor Arheologice din România, Campania 2008 - VALACHICA XXI-XXII*, CIMEC - Institutul de Memorie Culturală şi Complexul Naţional Muzeal "Curtea Domnească" Târgovişte, Bucureşti, 2009.
- Gâza 2020** Gâza, Oana, *Aplicaţiile fizicii nucleare în datarea şi caracterizarea materialelor*, Teză de doctorat, Universitatea Politehnică Bucureşti, 2020.
- Gelman et alii 2014** Gelman, Andrew, Carlin, John, Stern, Hal, Dunsor, David, Vehtari, Aki, Rubin, Donald, *Bayesian Data Analysis. Third edition*, Editura CRC, Boca Raton, 2014.
- Gerling, Ciugudean 2013** Gerling, Claudia, Ciugudean, Horia, *Insights into the Transylvanian Early Bronze Age Using Strontium and Oxygen Isotope Analyses: A Pilot Study*, în Heyd, Volker, Kulcsár, Gabriella, Szeverényi Vajk (eds.), *Transitions to the Bronze Age. Interregional Interaction and*

Socio-Cultural Change in the Third Millennium BC Carpathian Basin and Neighbouring Regions, Budapesta, 2013, pp. 181-202.

Gilks et alii 1996

Gilks, Walter, Richardson, Sylvia, Spiegelhalter, David. 1996. *Markov chain Monte Carlo in Practice*. Editura Chapman & Hall, Londra, 1996.

Gogâltan 1999

Gogâltan, Florin, *Bronzul timpuriu și mijlociu în Banatul românesc și pe cursul inferior al Mureșului. I. Cronologia și descoperirile din metal*, Timișoara, 1999.

Gogâltan 2005

Gogâltan, Florin, *Tell-uri în Orientul Apropiat și Bazinul Carpatic. O scurtă privire comparativă asupra habitatului preistorice (II)*, în *Acta Terrae Septemcastrensis*, IV, 2005, pp. 79-129.

Gogâltan 2013

Gogâltan, Florin, *Transilvania și spațiul nord-pontic. Relații interculturale între sfârșitul epocii cuprului și începutul epocii bronzului (cca. 3500-2500 a. Chr.)*, în *Terra Sebus. Acta Musei Sabesiensis*, 5, 2013, pp. 31-76.

Gogâltan 2015

Gogâltan, Florin, *The Early and Middle Bronze Age Chronology on the Eastern Frontier of the Carpathian Basin. Revisited after 15 Years*. în *Bronze Age Chronology in the Carpathian Basin. Proceedings of the International Colloquium from Târgu Mureș*, 2-4 October 2014, pp. 53-95.

Gogâltan 2019

Gogâltan Florin, *Despre cronologia absolută a bronzului târziu în estul Bazinului Carpatic*, în *Tyragetia*, XIII [XXVIII], 1, 2019, pp. 45-70.

Gogâltan et alii 1992

Gogâltan, Florin, Cociș, Sorin, Paki, Adela, *Săpături de salvare la Cluj-Becaș 1989*, în *Ephemeris Napocensis*, 2, 1992, pp. 7-17.

Gogâltan, Marinescu 2018

Gogâltan, Florin, Marinescu, George, *Aur pentru zei. O descoperire aparținând epocii bronzului de la Bistrița – Dealul Târgului (nord-estul Transilvaniei)*, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2018.

Gogâltan, Molnár-Kovács 2014

Gogâltan, Florin, Molnár-Kovács, Zsolt, *Locuirea Coțofeni*, în *Cercetări arheologice preventive la Florești – Polus Center, jud. Cluj (2007)/ Rescue excavations at Florești – Polus Center, Cluj County (2007)*, Cluj-Napoca, 2007, pp. 27-202.

- Gogâltan, Popa 2016** Gogâltan, Florin, Popa, Cristian Ioan, *Gligorești- 'Holoame' . O așezare a Bronzului târziu din Transilvania*, în *Terra Sebus* 8, pp. 35-82.
- Gumă 1993** Gumă, Mariana, *Civilizația primei epoci a fierului în sud-vestul Transilvaniei*, editura Melior Trading S.R.L., București, 1993.
- Hansen 2009** Hansen, Svend, *Kupferzeitliche Äxte zwischen dem 5. und 3. Jahrtausend in Südosteuropa*, *Analele Banatului*, 17, 2009, p. 139-158.
- Hansen 2010** Hansen, Svend, *Communication and exchange between the Northern Caucasus and Central Europe in the fourth millennium BC*, în *Von Majkop bis Trialeti. Gewinnung und Verbreitung von Metallen und Obsidian in Kaukasien im 4.-2. Jt. V. Chr. Kolloquien zur Vor-und Frühgeschichte* 13. Bonn, 2010, pp. 297-316.
- Hansen 2013** Hansen, Svend, *Innovative Metals: Copper, Gold and Silver in the Black Sea Region and the Carpathian Basin During the 5th and 4th Millennium BC*, în *Metal Matters. Innovative Technologies and Social Change in Prehistory and Antiquity*, Rahden/Westf. 2013, pp. 137-167.
- Harding, Cavruc 2010** Harding, Anthony, Cavruc (Kavruk), Valerii, *A prehistoric salt production site at Băile Figa, Romania*, în *Eurasia Antiqua*, 2010, pp. 131-167.
- Harding, Cavruc 2013** Harding, Anthony, Cavruc (Kavruk), Valerii, *Explorations in Salt Archaeology in the Carpathian Zone*, *Archaeolingua Main Series*, Budapest, 2013.
- Harding, Széman 2011** Harding, Anthony, Széman, Attila, *Evidence for prehistoric salt extraction rediscovered in the Hungarian Central Mining Museum*, în *The Antiquaries Journal*, vol. 91, 2011, pp. 27-49.
- Hartuiche 1969** Hartuiche, Nicolae, *Cercetări arheologice la Brad (jud. Hunedoara)*, în *ActaMN*, VI, pp. 439-449.
- Heaton et alii 2009** Heaton, Timothy, Blackwell, Paul, Buck, Caitlin, *A Bayesian approach to the estimation of radiocarbon calibration curves*, în *Radiocarbon*, 51/4, 2009, pp. 1151-1164.
- Horedt 1949** Horedt, Kurt *Săpături privitoare la epoca neo și eneolitică*, în *Apulum* 3, 1949, pp. 44-69.

- Horedt 1960** Horedt, Kurt, *Die Wietenbergkultur*, în *Dacia*, NS, IV, pp. 107-137.
- Horedt 1979** Horedt, Kurt, *Moreşti. Grabungen in einer vor- und frühgeschichtlichen Siedlung in Siebenbürgen*, Editura Academiei Române, Bucureşti, 1979.
- Horedt, Seraphin 1971** Horedt, Kurt, Seraphin, Carl, *Die prähistorische Ansiedlung auf dem Wietenberg bei Sighişoara-Schässaßburg*, Antiquitas 3, 1971, Bonn.
- Ilon 1996** Ilon, Gábor, *A késő halomsíros - kora urnenezős kultúra temetője és tell-települése Nemetbánya határában*, în *Acta Musei Papensis*, vol. 6, 1996, pp. 89-207.
- Jones et alii 2002** Jones, Martin, Nicholls, Geoff, *New Radiocarbon Calibration Software*, în *Radiocarbon*, 44/3, 2002, pp. 663-674.
- Kacsó 1971** Kacsó, Carol, *Unele consideraţii cu privire la geneza ceramicii din necropola tumulară de la Lăpuş*, în *Marmatia*, 2, 1971, pp. 38-53.
- Kacsó 1975** Kacsó, Carol, *Contributions à la connaissance de la culture de Suciul de Sus à la lumière de recherches faites a Lăpuş*, în *Dacia. Nouvelle série*, XIX 1975, pp. 45-68.
- Kacsó 1987** Kacsó, Carol, *Beiträge zur Kenntnis des Verbreitungsgebietes und der Chronologie der Suciul de Sus-Kultur*, în *Dacia*, NS, XXXI, 1987, pp. 51-76.
- Kacsó 1990** Kacsó, Carol, *Bronzul târziu în nord-vestul României*, în *Symposia Thracologica*, vol. 8, 1990, pp. 41-52.
- Kacsó 1997** Kacsó, Carol, *Faza finală a culturii Otomani şi evoluţia culturală ulterioară acesteia în nord-vestul României*, în *Studii şi Comunicări Satu Mare*, 14, 1997, pp. 85-110.
- Kacsó 2001** Kacsó, Carol, *Zur chronologischen und kulturellen Stellung des Hügelgräberfeldes von Lăpuş*, în *Der nordkarpatische Raum in der Bronzezeit*, Editura Corneliu, Baia Mare, 2001, pp. 231-278.
- Kacsó 2004** Kacsó, Carol, *Mărturii arheologice*, Muzeul Judeţean Maramureş, Seria „Colecţii muzeale” I, Editura Nereamiae Napocae, Baia Mare, 2004.

- Kacsó 2009** Kacsó, Carol, *Die Salz- und Erzvorkommen und die Verbreitung der bronzezeitlichen Metalldeponierungen in der Maramuresch*, în, *Surowce naturalne w Karpatach oraz ich wykorzystanie w pradziejach i wczesnym średniowieczu*, Muzeum Podkarpackie w Krośnie, Krosno, 2006, pp. 95-116.
- Kacsó 2015** Kacsó, Carol, *Repertoriul Arheologic al județului Maramureș, Volumul I, ediția a II-a, revizuită*, Editura Ethnologica, Baia Mare, 2015.
- Kacsó et alii 2011** Kacsó, Carol, Metzner-Nebelsick, Carola, Nebelsick, Louis D., *New work at the Late Bronze Age tumulus cemetery of Lăpuș in Romania*, în *Ancestral Landscapes*, TMO 61, Maison de l'Orient et de la Méditerranée, Lyon, 2011, pp. 341-354.
- Kovács 1913** I. Kovács, *A mezőbánsági ásatások. Dolg*, în *Erdélyi Nemzeti Múzeum*, 4, 1913, pp. 265-389.
- Kristiansen et alii 2017** Kristiansen, Kristian, Allentoft, Morten, Frei, Karin, Iversen, Rune, Johannsen, Niels, Kroonen, Guus, Pospieszny, Łukasz, Price, Douglas, Rasmussen, Simon, Sjögren, Karl-Göran, Sikora, Martin, Willerslev, Eske, *Re-theorising mobility and the formation of culture and language among the Corded Ware Culture in Europe*, în *Antiquity* 91, 2017, pp. 334-347.
- Kulcsár 2009** Kulcsár, Gabriella, *The Beginnings of the Bronze Age in the Carpathian Basin. The Makó–Kosihy–Čaka and the Somogyvár–Vinkovci cultures in Hungary*, în *Varia Archaeologica Hungarica* 23, Budapest 2009.
- László 1906** László Ferenc, *Jenetés a Múzeum 1905 évi állapotáról*, 1906.
- László 1973** László Attila, *Considerații asupra ceramicii de tip Gava din Hallstatt-ul timpuriu*, în *SCIIVA*, XXIV, 4, pp. 575-609.
- László 2010** László, Attila, *Zur chronologischen und kulturellen Stellung des Hügelgräberfeldes von Lăpuș*, în *Studii și Comunicări*, 26/1, Muzeul Județean Satu Mare, Satu Mare, 2010, pp. 133-152.
- Lazarovici 1971** Lazarovici, Gheorghe, *Sondajul arheologic de la Deuș (jud. Cluj)*, în *Apulum*, IX, 1971, pp. 71-82.

- Lazarovici, Milea 1976** Lazarovici, Gheorghe, Milea, Z., *Săpături arheologice la Bădeni. Campania din 1968*, în *Acta Musei Napocensis*, vol. 13, 1976, pp. 7-35.
- Lazăr 1978** Lazăr, Valeriu, *Așezarea Coșofeni de la Șincai (jud. Mureș) II*, în *Marisia* 8, 1978, pp. 35-56.
- Levițki, 1992** Levițki, Oleg, Sava, Eugen, *Nouvelles recherches des etablissements de la culture Noua dans la zone comprise entre le Prout et Nistru*, în *Culture et civilisation au bas Danube*, X, Călărași, 1992, pp. 125- 138.
- Libby 1952** Libby, Williard, *Radiocarbon dating*, Editura The University of Chicago Press, Londra, 1952.
- Linick 1979** Linick, Timothy, *La Jolla Natural Radiocarbon Measurements VIII*, în *Radiocarbon* 21, 2, 1979, pp. 186-202.
- Luca et alii 2005** Luca, Sabin-Adrian, Roman, Cristian, Diaconescu, Dragoș, Ciugudean, Horia El Susi, Georgeta, Beldiman, Corneliu, *Cercetări arheologice în peștera Cauce (II)*, Bibliotheca Septemcastrensis V, Sibiu, 2005, 48-50, pl. XIV.
- Luftensteiner et alii 2025** Luftensteiner, Katharina, Van Der Sluis, Laura, Gianni, Maddalena, Steier, Peter, Belinski, Andrei, Mensan, Romain, Kozlikin, Maxim, Shunkov, Michael, Schulze, John, Douka, Katerina, Stafford, Thomas, Jr., Higham, Tom, *Non-destructive radiocarbon dating of bone*, 2025, manuscris.
- Marinescu, 1985** Marinescu, George, *Descoperiri de la sfârșitul epocii bronzului (Cultura Noua) în nord – estul Transilvaniei*, în *Apulum*, XXII, 1985, pp. 23-29.
- Marta 2009** Marta, Liviu, *The Late Bronze Age Settlements of Petea-Csengersima*, Editura Muzeului Sătmărean, Satu Mare, 2009.
- Marta 2020** Marta, Liviu, *Gáva Culture in the Someș Plain. The Settlements of Călinești-Oaş and Lazuri*, Nyíregyháza, 2020.
- Martindale et alii 2016** Martindale, Andrew, Morlan, Richard, Betts, Matthew, Blake, Michael, Gajewski, Konrad, Chaput, Michelle, Mason, Andrew, Vermeersch, Pierre, *Canadian Archaeological Radiocarbon Database (CARD 2.1)*, 2016, accesat 22/03/2025.

- Méder 2006** Méder, Lorant-Laszlo, *Hallstattische Keramik aus Poian-Kőhát*, în *Marisia*, 28, 2006, pp. 43-59.
- Metzner-Nebelsick et alii 2010** Metzner-Nebelsick, Carola, Kacsó, Carol, Nebelsick, Louis, *A bronze age ritual structure on the edge of the Carpathian Basin*, în Marta, Liviu (ed.), *Amurgul Mileniului II a. Chr. în Câmpia Tisei și Transilvania*, Simpozion Satu Mare 18-19 iulie 2008, *Studii și comunicări*, 26, 1, Satu Mare, 2010, pp. 219-234.
- Motzoi-Chicideanu 2011** Motzoi-Chicideanu, Ion, *Obiceiuri funerare în epoca bronzului la Dunărea mijlocie și inferioară*, București, 2011.
- Morintz 1978.** Morintz Sebastian, *Contribuții la istoria tracilor timpurii*, I, Editura Academiei, București, 1978.
- Nagy, Körösfői 2010** Nagy, József-Gabor, Körösfői, Zsolt, *Early Iron Age Storage Pit at Porumbenii Mari - Várfele (Harghita County)*, în *Studii și Comunicări*, 26/1, 2010, pp. 133-152.
- Németh 2015** Németh, Rita, *The Middle Bronze Age 'Mass Grave' from Voievodeni – La Școală. A Chronological Approach*, în Németh, Rita, Rezi, Botond (eds), *Bronze Age Chronology in the Carpathia Basin. Proceedings of the International Colloquium from Târgu Mureș, 2-4 October 2014*, Editura Mega, Târgu Mureș, pp. 179-199.
- Nestor 1960** Ion Nestor, *Epoca bronzului*, în *Istorie a României*, 1, București, 1960, pp. 90-132.
- Nielsen et alii 2018** Nielsen, Nina, Philippsen, Bente, Kanstrup, Marie, Olsen, Jesper, *Diet and radiocarbon dating of Tollund Man: new analyses of an Iron Age bog body from Denmark*, în *Radiocarbon*, 60, 2018, pp. 1533-1545.
- Olson 1963** Olson, Edwin, *The problem of Sample Contamination in Radiocarbon Dating*, Teză de Doctorat, Universitatea Columbia, New York, 1963.
- Orosz 1908** Orosz, Endre, *Az apahidai „Réti-Gstelep” (Kolozs m.)*, în *Archaeologiai Értesítő* 28, 1908, pp. 172-179.
- Pál 1967** Pál, János, Kovács, Denes, *Periegheză arheologică în bazinul Ciucului*, în *Marisia*, II, 1967, pp. 43-52.

- Palincaș 1997** Palincaș, Nona, *Câteva observații cu privire la utilizarea datelor radiocarbon*, în *Studii și Cercetări de Istorie Veche și Arheologie*, 48, 1997, pp. 17-30.
- Palincaș 2017** Palincaș, Nona, *Radiocarbon dating in archaeology: Interdisciplinary aspects and consequences (an overview)*, în *AIP Conference Proceedings*, vol. 1852, 2017, pp. 1-13.
- Palincaș et alii 2019** Palincaș, Nona, Rotea, Mihai, Sava, Tiberiu Bogdan, Sava, Gabriela Odilia, Gâza, Oana, Bodea, Monica, David, Constantin, *Revisiting the Radiocarbon-Based Chronology of the Wietenberg Culture (Middle Bronze Age Transylvania): A Debate of Supra-Regional Relevance*, în *Bridging Science and Heritage in the Balkans: Studies in archaeometry, cultural heritage restoration and conservation*, Editura Archaeopress Archaeology, 2019, pp. 38-51.
- Pankau 2004** Pankau, Claudiu, *Die älterhallstattzeitliche Keramik aus Medias /Siebenbürgen*, Dr. Rudolf Habelt GmbH, Bonn, 2004.
- Pelling et alii 2015** Pelling, Ruth, Campbell, Gill, Carruthers, Wendy, Hunter, Kath, Marshall, Peter, *Exploring contamination (intrusion and residuality) in the archaeobotanical record: case studies from central and southern England*, în *Vegetation History and Archaeobotany*, 2015, pp. 85-99.
- Pernicka et alii 2016,** Pernicka, Ernst, Lutz, Joachim, Stöllner, Thomas, *Bronze Age Copper Produced at Mitterberg, Austria, and its Distribution*, în *Archaeologia Austriaca*, Band 100/2016, pp. 19-55.
- Petrescu-Dîmbovița 1997** Petrescu-Dîmbovița, Mircea, *Depozitele de bronzuri din România*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1977.
- Piotrowska et alii 2023** Piotrowska, Natalia, Kłusek, Marzena, Boroń, Piotr, Imiołczyk, Ewelina, Budziakowski, Mateusz, Poloczek, Adrian, Poloczek-Imielińska, Agata, Jaksik, Marian, *Dating of wooden heritage objects in the Gliwice 14C and Mass Spectrometry Laboratory*, în *Radiocarbon*, 2023, pp. 1-13.
- Popa 2012** Popa, Cristina-Ioan, *Contribuții la preistoria văii Sebeșului (I). Locuiri Coșofeni din zona deluroasă*, *Bibliotheca Museis Abasiensis III*, Editura Al Tip, Alba Iulia, 2012.

- Popa 2015** Popa, Cristian, *În căutarea identității unei lumi. Cultura Coțofeni - între hățișul terminologic și practica “expunerii arheologice”*, în *Terra Sebus*, 7, 2015, pp. 11-58.
- Popa, Boroffka 1996** Popa, Dumitru, Boroffka, Nikolaus, *Considerații privind cultura Noua. Așezarea de la Tichindeal, jud. Sibiu*, în *Studii și cercetări de istorie veche și arheologie* 47(1), 1996, pp. 51-61.
- Popa, Totoianu 2010** Popa Cristian Ioan, Totoianu Radu, *Aspecte ale epocii bronzului în Transilvania: (între vechile și noile cercetări)*, Editura Altip, Alba Iulia 2010.
- Povinec et alii 2009** Povinec, Pavel, Litherland, Albert, Von Reden, Karl, *Developments in radiocarbon technologies: from the Libby counter to compound-specific AMS analyses*, în *Radiocarbon*, 51, 2009, pp 45-78.
- Price et alii 2021** Price, Michael Holton, Capriles, José, Hoggarth, Julie, Bocinsky, Kyle, Ebert, Claire, Jones, James Holland, *End-to-end Bayesian analysis for summarizing sets of radiocarbon dates*, în *Journal of Archaeological Science*, 2021, 135.
- Prox 1941** Prox, Albert, *Die Schneckenberg Kultur*, Brașov, 1941.
- Puskás et alii 2023** Puskás, József, Sztáncsuj, Sándor-József, Darvas, Lóránt, Buzea, Dan, Kosza-Bereczki, Judith, *Chronology of the Bronze Age in Southeast Transylvania*, în *Dissertationes Archaeologicae*, seria 3, vol. 11, 2023, pp. 77-178.
- Reimer et alii 2013** Reimer, Paula, Bard, Edouard, Bayliss, Alex, Beck, Warren, Blackwell, Paul, Bronk Ramsey, Christopher, Buck, Caitlin, Cheng, Hai, Edwards, Lawrence, Friedrich, Michael, Grootes, Pieter, Guilderson, Thomas, Haflidason, Haflidi, Hajdas, Irka, Hatté, Christine, Heaton, Timothy, Hoffmann, Dirk, Hogg, Alan, Hughen, Konrad, Kaiser, Felix, Kromer, Bernd, Manning, Sturt, Niu, Mu, Reimer, Ron, Richards, David, Scott, Marian, Southon, John, Staff, Richard, Turney, Christian, van der Plicht, Johannes, IntCal13 And Marine13 Radiocarbon Age calibration curves 0–50,000 years cal BP, în *Radiocarbon*, 55, 4, 2013, pp. 1869-1887.
- Reimer et alii 2020** Reimer, Paula, Austin, William, Bard, Edouard, Bayliss, Alex, Blackwell, Paul, Bronk Ramsey, Christopher, Butzin, Martin, Cheng,

- Hai, Edwards, Lawrence, Friedrich, Michael, Grootes, Pieter, Guilderson, Thomas, Hajdas, Irka, Heaton, Timothy, Hogg, Alan, Hughen, Konrad, Kromer, Bernd, Manning, Sturt, Muscheler, Raimund, Palmer, Jonathan, Pearson, Charlotte, van der Plicht, Johannes, Reimer, Ron, Richards, David, Scott, Marian, Southon, John, Turney, Christian, Wacker, Lukas, Adolphi, Florian, Büntgen, Ulf, Capano, Manuela, Fahrni, Simon, Fogtmann-Schulz, Alexandra, Friedrich, Ronny, Köhler, Peter, Kudsk, Sabrina, Miyake, Fusa, Olsen, Jesper, Reinig, Frederick, Sakamoto, Minoru, Sookdeo, Adam, Talamo, Sahra, *The IntCal20 Northern Hemisphere Radiocarbon Age Calibration Curve (0–55 cal kBP)*, în *Radiocarbon*, 62, 4, 2020, pp. 725-757.
- Reinecke 1965** P. Reinecke, *Mainzer Aufsätze zur Chronologie der Bronze- und Eisenzeit*, Bonn 1965.
- Rezi, Nagy 2009** Rezi, Botond, Nagy, József-Gabor, *Rescue excavations at Chinari*, în *Marisia*, vol. 29, 2009, pp. 133-152.
- Rezi, Nagy 2009** Rezi, Botond, Nagy, József-Gábor, *Rescue excavations at Chinari „Mociar” (Mureş county)*, în *Marisia*, 29, 2009, pp. 87-129.
- Rișcuța 2000** Rișcuța, Cătălin, *O descoperire arheologică veche de la Deva*, în *Sargetia*, XXVIII-XXIX/1, 2000, pp. 39-52.
- Roman 1973** Roman, Petre, Pál, János, Csába, Horváth, *Cultura Jigodin. O cultură șteșnurată în estul Transilvaniei*, în *SCIIVA*, XXIV, 1973, pp. 559-578.
- Roman 1976** Roman, Petre, *Cultura Coșofeni*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1976.
- Roman 1986** Roman, Petre, *Perioada timpurie a epocii bronzului pe teritoriul României*, în *SCIIVA*, 37, 1986, 1, pp. 29-55.
- Roska 1944** Roska, Marton, *A Kolozskorpádi II jellegű kulturfacies kerámiai emlékei Erdélyben*. în *Közlemények az Erdélyi Nemzeti Múzeum Történeti, Művészeti-és Néprajzi Tárából*, Kolozsvár 4, 1944, pp. 22-42.
- Rotea 1981** Rotea, Mihai, *Cercetări arheologice la Bretea Mureșană (jud. Hunedoara)*, în *Sargetia*, 15, 1981, pp. 19-34.

- Rotea 1987** Rotea, Mihai, *Locuirea Coțofeni de la Deva – Strada Lenin*, în *Sargetia*, XX, 1986-1987, pp. 475-479.
- Rotea 1993** Rotea, Mihai, *Contribuții privind bronzul timpuriu în centrul Transilvaniei*, în *Thraco-Dacica*, XIV, 1-2, 1993, pp. 65-86.
- Rotea 1994** Rotea, Mihai, *Penetrația culturii Otomani în Transilvania. Între realitate și himeră*, în *Apulum*, XXXI, pp. 39-57.
- Rotea 1998** Rotea, Mihai, Wiettenberger, Mihai, *The ritual complex of inhumation belonging to the Early Bronze Age from Copaceni-La Moara (Cluj county)*, în *Acta Musei Napocensis* 35/1, 1998, pp. 17-23.
- Rotea 2003** Rotea, Mihai, *Grupul Copăceni I*, Editura Mega, Cluj Napoca, 2003.
- Rotea 2009** Rotea, Mihai, *Pagini din preistoria Transilvaniei. Epoca bronzului*, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2009.
- Rotea 2017** Rotea, Mihai, *The hoard from the “Cioclovina cu Apă” Cave: content, dating, and significations*, în *ActaMN*, 54(1), 2017, pp. 41–104.
- Rotea 2025** Rotea, Mihai, *Culture, Metal and Interaction in Transylvanian Prehistory*, manuscris.
- Rotea et alii 2011** Rotea, Mihai, Wittenberger, Mihai, Tecar, Monica, Tecar Tiberiu, *Bronze age metallurgy in Transylvania: craft, art and ritual/magic*, în *Acta MN*, 45–46/I, 2008–2009 (2011), pp. 7-38.
- Rotea et alii 2014** Rotea, Mihai, Netea, Mihai, De-La-Rua, Concepcion, Tecar, Tiberiu, Hervella, Montserrat, Alonso, Santos, Maxim, Zoie, Răchită, Mircea, *The archaeological contexts of DNA samples collected from prehistoric sites in Transylvania*, în *ActaMN*, 140 51/1, 2014, pp. 21–59.
- Rotea et alii 2020** Rotea, Mihai, Palincaș, Nona, Varberg, Jeanette, Netea, Mihai, Emódi, János, Rișcuța, Cătălin, Borș, Corina, Oanță-Marghitu, Sorin, Ghemiș, Călin, Sava Tiberiu, Marc, Antoniu, Tecar, Tiberiu, Răchită, Mircea, Bindea, Diana, Sopincean, Mihaela, Sopincean, Adrian, Pușcaș, Radu, Miclăuș, Armina, Gâza, Oana, Dima, Andreea, *The sanctuary hoard from the Cioclovina cu Apă Cave: revisiting its relative and absolute chronology*, în *ArheoVest*, VIII₁, Timișoara, 2020, pp. 109-140.

- Rotea et alii 2021** Rotea, Mihai, Palincaș, Nona, Netea, Mihai, Petiș, Ioniță, Bindea, Diana, Răchită, Mircea, Cristina, Cordoș, Valea, Dana-Alexandra, Bereteu, Dinu, Grumeza, Lavinia, Jeican, Ionuț, Sava, Tiberiu, Sava, Gabriela, Danciu, Sebastian, *A Feature (Cx 96) of the Gáva Culture from Sânpaul–Usturiș (Cluj County): A First Assessment of Its Absolute Chronology*, în *Revista Bistriței*, XXXIV–XXXV, 2020–2021, pp. 17-43.
- Rotea et alii 2022** Rotea Mihai, Wittenberger Mihai, Răchită Mircea, *Cercetări arheologice preventive în situl preistoric de la Cheia–Carieră (jud. Cluj) – o primă evaluare*, în *Revista Bistriței*, XXXVI, 2022, pp. 32-59.
- Rotea et alii 2022** Rotea, Mihai, Netea, Mihai, Sava, Tiberiu, Răchită, Mircea, Simion, Corina, Valea, Dana-Alexandra, Gâza, Oana, *The Igrița Cave and Cheia–Quarry sites: a first assessment of the absolute chronology of discoveries belonging to the Upper Paleolithic*, în *Revista Bistriței*, XXXVI, 2022, pp. 9-31.
- Rotea et alii 2023** Rotea, Mihai, Bodea, Monica, Luminița, Săsăran, Mureșan, Valentin, *The anthropomorphic statue discovered in Ciceu-Mihăiești – Lab (Bistrița-Năsăud County)*, în *Revista Bistriței*, XXXVII, 2023, pp. 27-54.
- Rotea et alii 2025** Rotea, Mihai, Răchită, Mircea, Sava, Tiberiu, *Some features belonging to the Starčevo–Criș, Bodrogheresztúr, and Coțofeni cultures from Nădășelu – Hedeș (Cluj County): content, specific and general contexts, and absolute dating*, manuscris.
- Rotea et alii 2008** Rotea, Mihai, Tecar, Monica, Nagy Szabolcs, Pupeză, Paul, Tecar, Tiberiu, Săsăran, Luminița, *Florești – Polus Center, Preliminary observations*, în *Acta MN*, 43/44, 2008.
- Rotea, Valea 2023** Rotea, Mihai, Valea, Dana-Alexandra, *Două protome animaliere din lut ars provenind din situl de la Ciceu-Corabia – Sub Cetate*, în *Revista Bistriței*, XXXVII, 2023, pp. 55-71.
- Rotea, Wittenberger 1999** Rotea, Mihai, Wittenberger, Mihai, *The Ritual Complex of the Wietenberg Culture, Cluj-Napoca (Transylvania)*, în *Acta MN*, 1999, 36/1, pp. 7-28.

- Rusu 1963** Rusu, Mircea, *Die vorgeschichtlichen Hortfunde aus dem Gebiet Rumäniens. Die Verbreitung der Bronzehortfunde in Siebenbürgen vom Ende der Bronzezeit bis zur Hallstattzeit*, în *Dacia*, vol. VII, Editura Academiei Române, București, 1963, pp. 177-210.
- Rusu 1972** Rusu, Mircea, *Metalurgia bronzului din Transilvania la începutul Hallstattului*, Teza de doctorat, Universitatea „AI. I. Cuza” Iași, 1972.
- Sana 2006** Sana, Dan, *Descoperiri ale primei epoci a fierului*, în Șimleu Silvaniei. Monografie arheologică (I). Istoricul cercetărilor, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2006, pp. 45-79.
- Sava 2002** Sava, Eugen, *Die Bestattungen der Noua Kultur*, PAS, 19, Kiel, 2002.
- Sava et alii 2018** Sava, Tiberiu, Simion, Corina, Gâza, Oana, Stanciu, Iuliana, Păceșilă, Doru, Sava, Gabriela, Wacker, Lukas, Ștefan, Bianca, Moșu, Vasile, Ghiță, Dan, Vasiliu, Alexandru, *Status report on the sample preparation laboratory for radiocarbon dating at the new Bucharest RoAMS Center*, în *Radiocarbon*, 2018, pp. 1-10.
- Sava, Ursuțiu 2021** Sava, Victor, Ursuțiu, Adrian, *The Late Bronze Age Gáva Pottery from the Lower Mureș*, în *Journal of Ancient History and Archaeology*, vol. 8, nr. 2, 2021, pp. 84-127.
- Simion, Sava 2016** Simion, Corina, Sava, Tiberiu, Radiocarbon dating of the bone samples, în Berecki, Sándor (ed.), *The Bronze Age site from Luduș*, Editura Mega, Cluj-Napoca, pp. 130-132.
- Soroceanu, Retegan 1981** Soroceanu, Tudor, Retegan, Alexandru, *Neue spätbronzezeitliche Funde im norden Rumäniens. Das spätbronzezeitliche Wietenberg Gräberfeld von Dumbrăvița (Kr. Bistrița-Năsăud)*, în *Dacia* NS 25, 1981, pp. 195-229.
- Stratan, Vulpe 1977** Stratan, Ioan, Vulpe, Alexandru, *Der Hügel von Susani*, în *Præhistorische Zeitschrift*, vol. 52, 1977, pp. 28-60.
- Szabó 2007** Szabó, Gábor, *Polgár határában előkerült késő bronzkori kút feltárása és rekonstrukciója*, în *Ősrégészeti Levelek*, vol. 7, 2007, pp. 146-158.

- Székely 1955** Székely, Zoltan, *Contribuție la cronologia epocii bronzului în Transilvania - Contribution à la chronologie de l'âge du bronze en Transylvanie*, în SCIV 6, 1955, pp. 843-863.
- Székely 1959** Székely Zoltan, *Săpăturile arheologice de la Porumbenii Mici - Les fouilles archéologiques de Porumbenii Mici*, în Materiale 6, 1959, pp. 523-530.
- Szekely 1973** Zoltan, Szekely, *Săpăturile executate de Muzeul din Sf. Gheorghe (1967-1970)*, în *Studii și Cercetări de Istorie Veche și Arheologie (SCIVA)*, 6, 1973, pp. 219-224.
- Székely 1983** Szekely Zoltan *Așezarea din epoca bronzului de la Sânzieni (jud. Covasna)*, în *Aluta* 14-15, 1983, pp. 43-49.
- Székely 1994** Székely, Károly Zsolt, *Le début de l'âge du fer dans le sud-est de la Transylvanie*, în *Acta Musei Napocensis*, vol. 31, Cluj-Napoca, 1994, pp. 173-182.
- Székely 1997** Székely, Zsolt, *Perioada timpuriu și începutul celei mijlocii a epocii bronzului în sud-estul Transilvaniei*, București, 1997.
- Sztáncsuj 2009** Sztáncsuj, Sandor Jozsef, *Contribuții la cunoașterea bronzului timpuriu din sud-estul Transilvaniei*, în *Bronze Age Communities in The Carpathian Basin*, Editura Mega, Cluj Napoca, 2009, pp. 45-78.
- Taylor 2016** Taylor, Royal Ervin, Ofer, Bar-Yosef, *Radiocarbon dating: an archaeological perspective*, Routledge, Londra, 2016.
- Valea 2021** Valea, Dana-Alexandra, *Situl din perioada târzie a epocii bronzului de la Ilișua — un prim reper*, în *Revista Bistriței* XXXIV–XXXV, 2020–2021, pp. 7-16.
- Vasiliev et alii 1991** Vasiliev, Valentin, Aldea, Ioan Alexandru, Ciugudean, Horia, *Civilizația dacică timpurie în aria intracarpatică a României. Contribuții arheologice: așezarea fortificată de la Teleac*, editura Dacia, Cluj-Napoca, 1991.
- Vlassa 1970** Vlassa, Nicolae, *Săpăturile de salvare de la Iernut (jud. Mureș) în Materiale și cercetări arheologice*, 9, 1970, pp. 167-176.

- Vlassa et alii 1966** Vlassa, Nicolae, Rusu, Mircea, Protase, Dumitru, Horedt, Kurt, *Săpăturile arheologice de la Iernut*, în *ActaMN*, 1966, pp. 399-410.
- Vulpe 1991** Vulpe, Alexandru, *Neue Beiträge zur Chronologie und Kulturellen Gliederung der Frühbronzezeit im Unteren Donau-gebiet*, *Starinar*, 40-41, 1991, p. 105-111.
- Vulpe 1995** Vulpe, Alexandru, *Zur Deutung und Datierung des Hügels in Banat*, în *Trans Europam. Beiträge zur Bronze- und Eisenzeit zwischen Atlantik und Altai. Festschrift für Margarita Primas*, Habelt, Bonn, 1995, pp. 95-101.
- Vulpe 2001** Vulpe, Alexandru, *Considerations upon the Beginning and the Evolution of the Early Bronze Age in Romania*, în *Lux Orientis. Archäologie zwischen Asien und Europa. Festschrift für Harald Hauptmann zum 65. Geburtstag. Internationale Archäologie, Studia honoraria 12*, Rahden-Westf., 2001, p. 419-426.
- Vulpe 2020** Vulpe, Alexandru, *Protoistoria României*, ed. R. Băjenaru, Editura Academiei Române, București, 2020.
- Waterbolk 1971** Waterbolk, Harm, *Working with Radiocarbon Dates*, în *Proceedings of the Prehistoric Society*, 37, 2, 1971, pp. pp. 15-33.
- Whitlow et alii 2013** Whitlow, Raymond, Cavruc (Kavruk), Valerii, Buzea, Dan, Briewig, Björn, *Radiocarbon data from the Cucuteni-Ariușd levels at Păuleni-Ciuc (Ciomortan) 'Dâmbul Cetății'*, *Harghita County*, în *Acta Terrae Septembcastrensis*, 12, pp. 37-64.
- Winkler et alii 1979** Winkler, Iudita, Takacs, Matilda, Paiuș, Gheorghe, *Săpăturile arheologice de la Cicău*, în *Acta MN*, XVI, 1979, pp. 465-479.
- Wittenberger 1997** Wittenberger, Mihai, *The Bronze Age pit from Buza*, în *Acta MN*, 34/1, 1997, pp. 703-715.
- Wittenberger 2006** Wittenberger, Mihai, *Cultura Noua în Transilvania*, Teză de doctorat, Univ. Al. I. Cuza, Iași, 2006.
- Wollmann, Ciugudean 2005** Wollmann, Volker, Ciugudean, Horia, *Noi cercetări privind mineritul antic în Transilvania (I)*, în *Apulum*, vol. 42, 2005, pp. 95-116.

Zeidler et alii 1998

Zeidler, James, Buck, Caitlin, Litton, Clifford, *Integration of archaeological phase information and radiocarbon results from the Jama River Valley, Ecuador: a Bayesian approach*, in *Latin American Antiquity*, 9/2, 1998, pp. 160-179.